

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 249/09-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. júna 2009 predbežne prerokoval sťažnosť G. M., R., a M. B., R., zastúpených advokátom JUDr. J. V., V., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Žilina č. k. 14 C 126/2008-10 zo 4. júla 2008, uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10 Co 243/2008 z 13. novembra 2008 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 8/2009 z 26. februára 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť G. M. a M. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. júna 2009 doručená sťažnosť G. M., R., a M. B., R. (spolu ďalej len „sťažovateľky“), ktorou namietali porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 14 C 126/2008-10 zo 4. júla 2008, uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 10 Co 243/2008 z 13. novembra 2008 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 8/2009 z 26. februára 2009.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľky ako zákonné dedičky po zomrelom A. Š. (ďalej len „poručiteľ“) napadli v dedičskom konaní po poručiťovi platnosť jeho závetu s tým, že okresný súd ich v dedičskom konaní uznesením sp. zn. 21 D 1035/2006 z 8. apríla 2008 odkázal, aby sa neplatnosti závetu domáhali osobitnou žalobou proti Rímskokatolíckemu farskému úradu Ž. (ďalej len „žalovaný“). Sťažovateľky žalobu podali 2. júla 2008 a okresný súd o nej rozhodol tak, že napadnutým uznesením č. k. 14 C 126/2008-10 zo 4. júla 2008 konanie o nej zastavil z dôvodu nespôsobilosti žalovaného byť účastníkom konania. O odvolaní sťažovateľiek proti uzneseniu okresného súdu rozhodoval krajský súd, ktorý napadnutým uznesením sp. zn. 10 Co 243/2008 z 13. novembra 2008 uznesenie okresného súdu potvrdil. Sťažovateľky však z dôvodu svojej nespokojnosti podali proti uzneseniu krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu dovolanie, ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Cdo 8/2009 z 26. februára 2009 odmietol, pretože smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok nebol prípustný.

Sťažovateľky v podanej sťažnosti vyjadrili nespokojnosť s rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu odvolávajúc sa na uznesenie okresného súdu v dedičskom konaní, ktorý ich sám odkázal na podanie žaloby proti žalovanému, pričom neskôr už v konaní o samotnej žalobe ten istý okresný súd dospel k záveru, že žalovaný neexistuje, a teda nemá spôsobilosť byť účastníkom konania.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľky navrhli, aby ústavný súd „prijal(...) ústavnú sťažnosť a rozhodol nasledovným nálezom:

Základné právo G. M.(...) R. a M. B.(...) R. uznesením Okresného súdu v Žiline č. k. 14 C 126/2008 v spojitosti s uznesením Krajského súdu v Žiline 10 Co 243/2008 porušené

bolo a to právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR nesprávnym právnym posúdením vecí spojených s inou vadou v konaní a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zastavením konania vo veci samej.

Uznesenie Krajského súdu v Žiline 10 Co 243/2008 zo dňa 13. 11. 2008 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

Právnomu zástupcovi účastníkov konania JUDr. J. V., advokátovi AK V., sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia tak ako bude vyčíslená v písomnom vyhotovení rozsudku.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Sťažovateľky namietajú porušenie označených práv v súvislosti s konaniami, resp. rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu.

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty nemožno zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde to nedovoľuje.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 108/02, IV. ÚS 158/04, I. ÚS 218/06).

Sťažovateľky napádajú rozhodnutie okresného súdu č. k. 14 C 126/2008-10 zo 4. júla 2008 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 10 Co 243/2008 z 13. novembra 2008, ktoré podľa zistenia ústavného súdu nadobudli právoplatnosť 4. decembra 2008.

Od 4. decembra 2008, keď napadnuté rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu nadobudli právoplatnosť, do 2. júna 2009, keď sťažovateľky podali sťažnosť adresovanú ústavnému súdu na poštovú prepravu (ústavnému súdu bola doručená 3. júna 2009), nepochybne uplynula dvojmesačná lehota podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol už po jej predbežnom prerokovaní ako podanú oneskorene podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť sťažovateľiek v časti, ktorou namietajú porušenie označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu z 26. februára 2009, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľiek proti uzneseniu krajského súdu z 13. novembra 2008, je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich nálezočoch, nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu okrem iného vyplýva, že:

„Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že v žalobe z 30. 6. 2008 je ako žalovaný označený Rímsko-katolícky farský úrad Ž., (...) ktorý však nemôže mať spôsobilosť byť účastníkom konania, keďže nemá právnu subjektivitu, t. j. spôsobilosť mať práva a povinnosti (§ 19 O. s. p.), takýto subjekt ani neexistuje. Predmetnú skutočnosť súdy správne ustálili a preto námietky žalobkyň uvádzané v dovolaní nie sú v tejto časti dôvodné. Nebolo povinnosťou prvostupňového a ani odvolacieho súdu poučiť o tejto skutočnosti žalobkyne v zmysle § 5 O. s. p. a postupovať podľa § 43 O. s. p. Nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania je totiž neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania, ktorý vedie k zastaveniu konania. Nemožno ho odstrániť ani opravou podľa § 43 O. s. p., pretože nejde o vadu podania spočívajúcu v jeho nesprávnosti alebo neúplnosti. Do úvahy neprichádza ani postup podľa § 92 ods. 2 O. s. p., pretože v žalobe označený subjekt nemá právnu subjektivitu a z tohto dôvodu nie je možné, aby na jeho miesto vstúpil subjekt správnou subjektivitou (so spôsobilosťou byť účastníkom konania). Treba poukázať aj na skutočnosť, že poučenie žalobkyň o tom, koho by mali podľa hmotného práva žalovať, presahuje poučovaciu povinnosť súdu podľa § 5 O. s. p. a bolo by v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov konania. Išlo by totiž už o poučenie, koho má žalobca podľa hmotného práva žalovať, teda o otázku tzv. pasívnej vecnej legitímácie. V sporových konaniach, ku ktorým prináleží aj žalobkyňami uplatnený nárok a ktoré možno začať iba na základe žaloby, je žalovaný ten, koho žalobca v žalobe na začatie konania ako účastníka konania takto označil (§ 90 O. s. p.). Neobstojí ani námietka dovolateľiek, že boli viazané uznesením Okresného súdu Žilina z 8. apríla 2008 sp. zn. 21 D 1035/2006 Dnot 13/2007 podať žalobu proti Rímsko-katolíckemu farskému úradu Ž., keď ustanovenie § 175k ods. 2 O. s. p. pojednáva, že ak však rozhodnutie v dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po mamom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby svoje právo uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu. Ak žaloba nebude podaná v lehote, pokračuje súd v konaní bez zreteľa na tohto dediča. Uvedené ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku nepojednáva o tom, voči komu má svoje právo uplatniť dedič žalobou, poučenie súdu prvého stupňa je teda nadbytočné, nezaväzujúce, bez procesných dôsledkov.

Nedošlo preto k porušeniu procesných práv žalobkýň a k odňatiu im možnosti konať pred súdom v príčinnej súvislosti s postupom prvostupňového alebo odvolacieho súdu. Za tejto situácie Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil v postupe odvolacieho súdu, ktorý napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil, nesprávnosť, v dôsledku ktorej by bola účastníkovi konania (žalobkyniam) odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. Dovolací súd nezistil ani žiadne ďalšie okolnosti, ktoré by odôvodňovali prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p.

Vzhľadom na už uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 O. s. p. a ani z ustanovenia § 237 O. s. p. a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkýň odmietol podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný.“

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu (v tomto prípade dovolacieho súdu) zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré dovolaním napadnuté uznesenie krajského súdu vo vzťahu k sťažovateľkám odmietol. V každom prípade tento postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní právneho záveru vo veci sťažovateľiek nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda najvyšší súd v danom prípade neporušil označené práva sťažovateľiek „nesprávnou a svojvoľnou aplikáciou a výkladom práva“. Skutočnosť, že sťažovateľky sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia

príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2009